

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת משפטים****"ויעבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך"**

"ויעבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך ויהסרתה מן ה' (משפטים כג כה).
מקורך" ע"כ (משפטים כג כה).

א-

ברמב"ם (הלכות תפילה פ"א ה"א) מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר "ויעבדתם את ה' אלהיכם" (משפטים כג כה), מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר "ולעבדו בכל לבבכם" (עקב יא יג) אמרו חכמים (תענית ב א) אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה, עכ"ל.

ובקריית ספר (שם) ומה שכתב הרב ז"ל דמן התורה בכל יום חייב, אפשר דסמיך אסופיה דקרא דכתיב "וברך את לחמך ואת מימך" וגו' דהוא צורך כל יום, הכי נמי תפלה בכל יום וכו' עכ"ל.

ב-

הנה פתח הכתוב "ויעבדתם את ה' אלקיכם" בלשון רבים וסיים "וברך את לחמך ואת מימך וגו'" בלשון יחיד, וצ"ב.

בבעל הטורים (שם) "ויעבדתם את ה' אלהיכם". אומר לשון רבים דזו תפלת רבים שאינה נמאסת (ברכות ח א). ואמר "וברך את לחמך" לשון יחיד, דלכל אחד ואחד מברך לפי ענינו (כתובות סז ב), עכ"ל.

ג-

בכתב סופר (שם) "ויעבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך". מדקדקים דמתחיל בלשון רבים ועבדתם, ומסיים בלשון יחיד את לחמך. "נ"ל ע"פ שאחז"ל בכתובות (סז ב) כתיב "לתת להם את אכלם בעתו" (עי' תהלים קמה טו), בעתם לא נאמר, שנותן לכל אחד בעתו כפי הצטרכותו ובזמן הראוי וצריך לו.

והשתא אתי שפיר דאמר "ויעבדתם את ה' אלקיכם" כולכם, וברך את לחמך" לכל אחד בעת שיצטרך ובאופן הנאות לו לפי טבעו, עכ"ל. והוא עד"ר שכתב בבעל הטורים.

ד-

בחי' ר' חיים פלטיאל (שם) "ויעבדתם את יי אלהיכם". כפ"ר זה הפסוק משום דרישיה דקרא לשון רבים דכתיב "ויעבדתם" וסיפיה לשון יחיד דכתיב "וברך את לחמך" ולא כתיב את (לחמינו) [לחמכם], משום דרישא דקרא קאי איברי של אדם "ויעבדתם את יי אלהיכם" בכל איברים, ראש להשתחוות, עינים לחזות מישרים, אוזנים לכוף אליה לתורה, אף [לא] להריח איסורי הנאה, פה לדבר טוב, ידיים פתוחות לעניים, רגלים לרוץ לדבר מצוה, אז "וברך את לחמך ואת מימך". וכיון דכבר יהיה לחמך כה מבורך גם מימך אז לא יהיה מחלה בקרבך, עכ"ל.

ה-

ובתורת משה להאלישיך (שם) בד"ה ועבדתם וכו', יאמר כי הנה דרך מלך בשר ודם המצוה את מאה איש יעשו לו עיר או מגדל ויתן להם מאה אלף זהובים, לא יקפיד רק שתעשה מלאכתו בין יעשוהו יחד כולם או מעט כל אחד ואחד בפני עצמו. ובשלמו השכר יחלק חלק כחלק אלף זהובים לכל אחד ואחד.

אמנם הוא יתברך לא כן הוא, כי אם בעבודה לא יחפוץ יהיה כל אחד בפני עצמו רק יחד כולם אם אפשר, כי אינו דומה מרובים העושים את המצוה למועטים העושים את המצוה (ספרא בחוקותי פרשה א פרק ב). וזהו "ויעבדתם" לשון רבים. אך בשכר, עם שעבדם יחד כולם, לא יהיה שכרם חלק כחלק בשוה. כי גם בהיות אלף איש עושים יחד מצוה אחת, אין אחד מכלם נוטל בשוה עם חברו, כי "פלוס ומאזני משפט לה" וכו' (משלי טז יא), והוא יפלוס ויאמר הנה פלוני היה פנוי אך רעהו הניח עסקיו לעשות המצוה. ועל דרך זה, פלוני עשה בעצבו ופלוני שלא בעצבו, ופלוני בשמחה ופלוני בשמחה יתירה, ופלוני

על דרך שנתבאר בפרי מגדים.

בחת"ס (ליקוטים נדפס בסוף חומש דברים, תהלים קמו ה) "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלקיו", י"ל כמ"ש בחובות הלבבות (בשער הבטחון בפתח השער) כי הבוטח בה' באמת אפילו יש בידו עושר רב איננו בוטח בעשרו כי אם בה', והיינו "אשרי שאל יעקב בעזרו" ומצליח בנכסיו, ואפי' הכי "שברו על ה' אלקיו" ולא על עשרו שבידו וכו', עכ"ל. והוא על דרך שנתבאר בפרי מגדים.

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].

שם: ועוד "אשרי שאל יעקב בעזרו" שתולה הצלחתו בזכות אבות ושהוא אינו כדאי, ושברו ותוחלתו מתי יזכה שיהנה בזכות עצמו, היינו ה' אלקיו ולא על אלקי יעקב וק"ל, עכ"ל [תקציה].